

Ο Εμφύλιος της Κατοχής (ΕΛΑΣ εναντίον ΕΔΕΣ)

«ΣΩΝΕΙ Η ΣΦΑΓΗ ΠΟΥ ΤΥΡΑΝΝΑΕΙ ΤΗ ΜΑΝΝΑ !
ΣΩΝΕΙ Η ΣΦΑΓΗ ΤΗΝ ΜΑΝΝΑ ΜΑΣ ΠΟΥ ΣΦΑΖΕΙ !

Κι' άχ άκούστε με, άδέλφια τής Ελλάδας».

Οι τελευταίες στροφές από το ποίημα του Άγγελου Σικελιανού «Το Μήνυμά της» (19 Δεκ. 1943).

Το χρονικό διάστημα από 10 Οκτ. 1943 έως 29 Φεβ. 1944, δυνάμεις του ΕΛΑΣ (Ελληνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός) που συγκροτούσαν το στρατιωτικό σκέλος του ΕΑΜ (Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο), προσπάθησαν να διαλύσουν τις ΕΟΕΑ (Εθνικές Ομάδες Ελλήνων Ανταρτών), που αποτελούσαν τα ένοπλα τμήματα του ΕΔΕΣ (Εθνικός Δημοκρατικός Ελληνικός Σύνδεσμος). Ο ΕΛΑΣ κυριαρχούσε σε ολόκληρη την ηπειρωτική Ελλάδα, ενώ ο ΕΔΕΣ επικρατούσε στην ευρύτερη περιοχή της Ηπείρου. Ο ΕΛΑΣ διέθετε 35.000 άνδρες και 20.000 σε εφεδρεία, ενώ ο ΕΔΕΣ 8.000 άνδρες και ελάχιστες εφεδρείες. Ο συνταγματάρχης Στέφανος Σαράφης ήταν ο στρατιωτικός διοικητής του ΕΛΑΣ και είχε την έδρα του στο Περτούλι Τρικάλων. Ο γενικός γραμματέας του ΚΚΕ Γιώργος Σιάντος ήταν όμως ο ουσιαστικός αρχηγός. Ο αρχηγός του ΕΔΕΣ συνταγματάρχης Ναπολέον Ζέρβας είχε το αρχηγείο του στο χωριό Βουλγαρέλι στο όρος Τζουμέρκα του νομού Άρτης. Την 5^η Ιουλ. 1943, μετά από πιέσεις του Συμμαχικού Στρατηγείου Μέσης Ανατολής (ΣΣΜΑ), δημιουργήθηκε Κοινό Γενικό Στρατηγείο Ανταρτών στο Περτούλι, στο οποίο εγκαταστάθηκαν αντιπροσωπίες από τον ΕΔΕΣ και την ΕΚΚΑ (Εθνική και Κοινωνική Αναγέννηση), του Συνταγματάρχου Δημητρίου Ψαρρού.

Ο συνταγματάρχης Στέφανος Σαράφης.

Οι Έλληνες Εναντίον των Ελλήνων

Η συνθηκολόγηση της Ιταλίας την 8^η Σεπ. 1943 και η αναγγελία εκ μέρους των Συμμάχων δια λόγους παραπληνής ως επικείμενης της αποβάσεως στην Βαλκανική, άλλαξαν τα δεδομένα στην κατεχόμενη Ελλάδα. Ο ΕΛΑΣ απέσπασε την μερίδα του λέοντος από τον αφοπλισμό της ιταλικής Μεραρχίας Πινερόλο και του Συντάγματος Ιππικού της Αόστης, οι οποίες θέλησαν να συμπαραταχθούν με τον ΕΛΑΣ. Ο Ζέρβας συμμορφώθηκε πλήρως με τις εντολές του ΣΣΜΑ και συναίνεσε στην επιστροφή του Βασιλέως Γεωργίου Β' στην Ελλάδα έστω και άνευ δημοψηφίσματος, παρά την εκπεφρασμένη στην ιδρυτική διακήρυξη του ΕΔΕΣ θέση, για την κατάργηση της Βασιλείας.¹

Ο Σιάντος έχοντας εξασφαλίσει την στρατιωτική υπεροπλία, ήθελε να παρουσιάσει

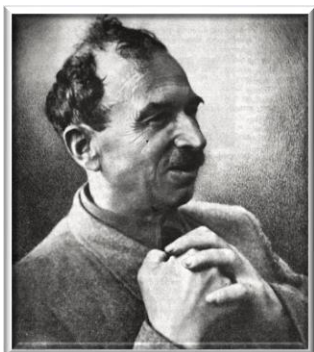
Ο Συνταγματάρχης Ναπολέον Ζέρβας.

¹ Το 1^ο άρθρο του ιδρυτικού κειμένου του ΕΔΕΣ σχετικά με την αποστολή του, ανέφερε: «Να εγκαθιδρύσει εις την Ελλάδα δημοκρατικό πολίτευμα σοσιαλιστικής μορφής, οιαδήποτε και αν είναι η έκβαση του πολέμου».

ότι το ΕΑΜ είχε αποκτήσει χαρακτηριστικά κρατικού μηχανισμού και είχε κυριαρχήσει σ' όλη την χώρα. Η επιδίωξη του ΚΚΕ ήταν να παρουσιασθεί μετά την απελευθέρωση, ως η μοναδική πολιτική και στρατιωτική δύναμη, την οποία δεν θα μπορούσε να αγνοήσει ο Τσώρτσιλ και θα κυβερνούσε την Ελλάδα με την βοήθεια του Στάλιν. Η ύπαρξη του ΕΔΕΣ αποτελούσε εμπόδιο στην πλήρη επικράτησή του.

Οι Γερμανοί Εναντίον Όλων

Ο Σιάντος εγκατέλειψε την Αθήνα, εγκαταστάθηκε στο αρχηγείο του ΕΛΑΣ και έδωσε την εντολή στις πλέον αξιόμαχες μονάδες του ΕΛΑΣ από την Στερεά Ελλάδα, την Θεσσαλία και την Μακεδονία, να εισβάλουν στην Ήπειρο και να καταστρέψουν

Ο Γιώργος Σιάντος.

τα ένοπλα τμήματα του ΕΔΕΣ. Έως το τέλος του Οκτωβρίου, ο ΕΛΑΣ διέλυσε τους αντάρτες του Ζέρβα στην περιοχή του Βάλτου Αιτωλοακαρνανίας. Ο γερμανικός στρατός, ενόψει της επικείμενης συμμαχικής αποβάσεως, είχε επιδοθεί σε επιχειρήσεις αφοπλισμού των ιταλικών μεραρχιών, για να μην περιέλθει ο οπλισμός τους στους αντάρτες. Στην συνέχεια εκμεταλλεύθηκε τον πόλεμο των δύο αντιστασιακών οργανώσεων, προκειμένου νά τις καταστρέψει. Επίλεκτες γερμανικές μεραρχίες με την υποστήριξη της αεροπορίας χτύπησαν τις ελληνικές αντάρτικες δυνάμεις, τόσο το Περτούλι όσο και το Βουλγαρέλι, αναγκάζοντας τους αντάρτες να τα εκκενώσουν εσπευσμένως.² Τόσον ο ΕΛΑΣ, όσο και οι ΕΟΕΑ βρέθηκαν σε διασταυρούμενα πυρά, ενώ οι Γερμανοί κυκλοφόρησαν πλαστά έγγραφα με συμφωνίες που συνάψαν με τις ανταρτικές οργανώσεις, με επακόλουθο να αυξηθεί η καχυποψία στο κατακόρυφο και να οδηγηθούν οι αντιμαχόμενοι σε άνευ προηγουμένου θηριωδίες.

Η Ανακωχή

Ο ελληνικός λαός, στην συντριπτική του πλειοψηφία του, αισθάνθηκε βαθύτατα τραυματισμένος από τον αδελφοκτόνο πόλεμο. Ο ποιητής Άγγελος Σικελιανός εμπνεύστηκε το συγκλονιστικό ποίημα «Το Μήνυμά της», το οποίο δημοσίευσε η εφημερίδα Ακρόπολις στην θέση του κυρίου άρθρου, την 19^η Δεκ. 1943. Οι εκκλήσεις και οι πιέσεις που ασκήθηκαν από το Κάιρο, το Λονδίνο, αλλά και την Μόσχα, οδήγησαν στην ανακωχή των εχθροπραξιών και την υπογραφή της συμφωνίας Μυρόφυλλου-Πλάκας (12 Φεβ. 1944). Τα αδικοχαμένα θύματα της τετράμηνης εμφύλιας συγκρούσεως, που δεν μπορούν να υπολογισθούν, δεν μας συνέτισαν και χρειάστηκε να συνεχισθεί η αιματοχυσία τα επόμενα 5 χρόνια μέχρι να σιγήσουν τα όπλα, δίχως ωστόσο να καταλαγιάσουν τα πάθη.

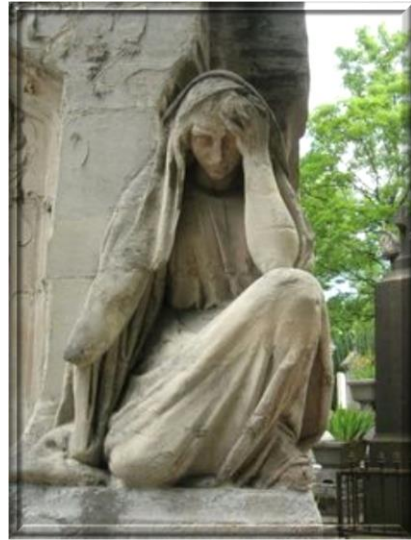
Παπάγου 1 Δεκ. 2017
Αντγος ε.α. Ιωάννης Κρασσάς

² Η εσπευσμένη αναχώρηση των ανταρτών από το Περτούλι είχε σαν αποτέλεσμα να εγκαταλείψουν στα χέρια του εχθρού 100 οκάδες χρυσές λίρες, σημερινής αξίας περί τα 5 εκατ. ΕΥΡΩ. Σόλων Γρηγοριάδης, «Ιστορία της Σύγχρονης Ελλάδας», τόμος 2^{ος}, σελ. 199.

Βιβλιογραφία

- α. Σόλων Νεοκλής Γρηγοριάδης, **Ιστορία της Σύγχρονης Ελλάδος (1941-1974)**
Αθήνα 1973, ΕΚΔΟΣΕΙΣ Κ. ΚΑΠΟΠΟΥΛΟΣ.
- β. Κομνηνός Πυρομάγλου, **Η Εθνική Αντίσταση**, Αθήνα 19475, Εκδόσεις Δωδώνη.

*«Άχ πῶς τὸ πάθαν τὰ παιδιά μας!
Ἀδέλφια νὰ σκοτώνουνε τ' ἀδέλφια...
Τὰ παιδιά μου νὰ σφάζουν τὰ παιδιά μου!...»
Κί' ἀναπαμό ἀπ' τὴν ὥρ' αὐτὴ δεν ἔχω...
Μήνυμα ἀπλό Σᾶς στέλνω, ἀπό τὸ στόμα
τῆς αἰώνιας Μάννας ποὺ τὴ λέμε ΕΛΛΑΔΑ...
Μήνυμα ἀπλό Σᾶς γράφω, ἀπό τὰ σπλάχνα
τῆς αἰώνιας Μάννας, ποὺ τὴ λέμε ΕΛΛΑΔΑ...
Μήνυμα ἀπλό Σᾶς κράζω, ἀπό τὰ βάθη
τοῦ πόνου της, ἀδέλφια τῆς Ἑλλάδας:
«ΣΩΝΕΙ Η ΣΦΑΓΗ ΠΟΥ ΤΥΡΑΝΝΑΕΙ ΤΗ ΜΑΝΝΑ !
ΣΩΝΕΙ Η ΣΦΑΓΗ ΤΗΝ ΜΑΝΝΑ ΜΑΣ ΠΟΥ ΣΦΑΖΕΙ !
Κί' ἄχ ἀκοῦστε με, ἀδέλφια τῆς Ἑλλάδας».*

Ἄγγελος Σικελιανός